

Aljaska

KAZALO

1. UVOD.....	3
1.1. Aljaska.....	3
1.2. Juneau.....	3

2. ALJASKA.....	4
3. POLARNI KROG.....	5
4. NARAVNA BOGASTVA.....	6
4.1. Nafta.....	6
4.2. Mesto Fairbanks (zlato).....	6
5. ANTROPOLOŠKI MUZEJ.....	7
6. NARODNI PARK.....	8
6.1. Rosomah.....	8
6.2. Snežna sova.....	8
6.3. Grizli.....	8
6.4. Los.....	9
6.5. Karibu.....	9
6.6. Arktični zajec.....	9
7. ALJAŠKI MALAMUT.....	10
7.1. Zgodovina.....	10
7.2. Opis pasme.....	10
8. JEZERA.....	11
9. VIRI IN LITERATURA.....	12

1. UVOD

Čarobna Aljaska z mrzlim podnebjem, pestrim živalstvom, čudovitimi skritimi kraji in bogato pokrajino vas bo prav gotovo očarala. Juneau središče dežele pa bo obogatil vaše obzorje. Vabim vas, da na čudovitem potovanju spoznate deželo, ki je cilj ljudi vsega sveta. Potovanje, da bomo z novimi spoznanji o drugih kulturah lažje preživeli tretje tisočletje. Spoznajte Ameriko, ki ni preprejena z avtocestami, človeškimi bivališči in ostalo civilizacijo. Morda bo ravno to potovanje čudovita pustolovščina, izzivanje ali pa le iskanje samega sebe. Uslišite klic divjine.

1.1. Aljaska

Aljaska je največja in najhladnejša Ameriška država. Ozemlje je nekoč pripadalo Rusiji, a ga je Amerika leta 1867 od nje kupila.

1.2. Juneau

Juneau je glavno mesto Aljaske. Ime je dobilo po Josephu Juneauju, rudarju, ki je leta 1880 blizu mesta našel zlato.

2. ALJASKA

The Last Frontier ali Land of the Midnight Sun, kot pravijo Aljaski vam bo gotovo razkrila vse njene čare. Alaska kot se pravilno piše v aleutskem jeziku pomeni »dežela, ki ni otok«. Prvotno se je ime nanašalo samo na polotok Alaska, šele kasneje se je to ime poprijelo cele dežele. Na njenem skrajnem zahodnem delu je samo štiri kilometre oddaljena od Rusije. Gre za Diomedsko otočje v Beringovem prelivu. Leta 1867 so jo takratne Združene države, po hudem in dolgem pogovoru v kongresu za borih 7,2 milijona dolarjev kupile od carske Rusije. Rusi se še danes najbrž kesajo zaradi te napake. Po celi deželi je še viden vpliv staroruskih naseljencev, veliko je še pravoslavnih cerkva, nekatera geografska imena zvenijo povsem rusko. Rusi so tudi na veliko pobijali prvotne naseljence Eskime in Indijance. Pravi razvoj Aljaske se je začel med drugo svetovno vojno, ko so zgradili vojaška oporišča in cestno povezavo do njih, Alska Highway. V Dawson Creeku, v Britanski Kolumbiji je začetek te znamenite ceste, ki pelje vse do Fairbanksa in so jo Američani leta 1942 zgradili v samo devetih mesecih kot odgovor na izkrcaje japonske vojske na otokih Attu in Kiska v Aleutskem otočju. Tako so povezali svoja vojaška oporišča na Aljaski z zaledjem, toda sovražnik se ni odločil za nadaljnje prodiranje.

S svojimi 2452 kilometri dolžine Aljaskana ali Alcana, kot jo tudi imenujemo, še danes predstavlja spoštovanja vreden dosežek, saj so se graditelji spopadli z hudimi težavami, predvsem vremenskimi, hudournne reke so sproti odnašale mostove, mraz jim je ustavljal stroje, prečkati so morali visoke prelaze.

3. POLARNI KROG

Potovanje se bo začelo na skrajnem severu. Tam se bomo topleje oblekli in odšli proti polarnem krogu. Videli bomo oznako za vzporednik $66^{\circ} 33''$ geografske širine, za katerim sonce poleti nikoli ne vzide. Našo potovanje se bo od tu nadaljevalo vedno bolj proti jugu.

4.NARAVNA BOGASTVA

4.1. Nafta

Po letu 1977 so začeli na Aljaski načrtno izkoriščati velikanske zaloge nafte in od takrat je znana predvsem po tem. Po naftovodu s premerom 1,2 metra, ki teče vse od zaliva Prudhoe Bay na severu do Valdeza na južni obali Aljaske vsak dan 12 črpalnih postaj prečrpa dva milijona sodčkov surove nafte. Projekt, ki je na koncu stal 8 milijard so končali leta 1977, po hudem boju s naravovarstvenimi. Vsem se je dobro znana nesreča tankerja Exxon Valdez v marcu leta 1989, ki je nasedel pred obalo Valdeza in iz katerega je izteklo 41 milijonov litrov nafte. To je pomenilo pravo ekološko katastrofo za živali na morju in na obali ožine Prince William Sound. Vsemu silnemu napredku navkljub pa je še vedno ostalo dovolj območij, kamor še ni stopila človeška noga in se jih je civilizacija izognila v velikem loku. Tako bo najbrž tudi ostalo, ko bodo naftna polja izčrpana, ne bo več dobička in naftna industrija se bo umaknila. Ostale pa bodo rane v okolju, ki se še dolgo ne bodo zacelile. Tudi mi si bomo na svojem potovanju ogledali naftno črpalko, ki pa je še v uporabi.

4.2. Mesto Fairbanks (zlato)

Med svojim potovanjem po Aljaski se bomo ustavili tudi v mestu Fairbanks. Ta šteje več kot 30,000 prebivalcev in leži na obrežju Chena River, ob gorovju Brooks Range. Mesto je bilo ustanovljeno leta 1901, ko je kapitan E. T. Barnette postavil začasno trgovsko postojanko na bregu Chena River. Leta 1903 so v okoliških hribih odkrili zlato in takrat so prihrumele trume zlatokopov. Mesto je nato hitro raslo, ime pa je dobilo po republikanskem senatorju Charlesu W. Fairbanksu iz Indije, ki je kasneje postal celo ameriški podpredsednik. V mestu srečaš Indijance, Eskime, lovce na kožuhovino in v starem delu je še vedno čutiti duh prvih priseljencev. Prav njim v spomin stoji spomenik na trgu Golden heart Plaza. Še posebej se bomo spoznali z Indijanci iz plamena Athabasca. Njihovo življenje v mestu je povezano z eno samo stvarjo, z alkoholom. Kot klošarji pri nas se zbirajo naglavnem trgu, se glasno prepirajo med sabo in delajo sive lase lokalnim turističnim delavcem. Malce nenavadni na prvi pogled, vendar povsem dobrodušni in kljub nekoliko tesnobnim občutku na začetku se boste gotovo v njihovi družbi počutili bolje, kot v družbi drugih ljudi. Odrinjeni so na rob družbe in obsojeni na životarjenje vendar se iz dneva v dan dobro preživljajo.

5.ANTROPOLOŠKI MUZEJ

Ena med mnogimi zanimivostmi, ki jih bomo obiskali je tudi muzej. Na griču nad mestom Fairbanks stoji Alska University. V tem kompleksu je tudi zelo zanimiv antropološki muzej. V njem je prikazana celotna zgodovina Aljaske še od časov, ko se je Beringov preliv lahko še prepeščilo. Torej če vas zanima še kaj več, pojdite z nami. Ne bo vam žal.

6. NARODNI PARK

Pot nas bo vodila na jug proti narodnemu parku Denali v katerem leži tudi najvišja gora Severne Amerike Mt. McKonley. To je hkrati tudi najbolj obiskan narodni park na Aljaski, zato je zaprt za osebni promet. Z ostalimi turisti bomo sedeli v avtobusu, kjer si bomo ogledovali predvsem rastline, gore in živali. Po končanem obisku pa jo bomo peš (do kamor je dovoljeno) mahnili ob reki po široki dolini ter uživali v pogledu na park Denali od daleč.

Nekatere živali, ki jih bo mogoče videti:

6.1. Rosomah

Rosomah je zelo okruten lovec. Čeprav je majhen lahko ubije srno in druge velike živali.

6.2. Snežna sova

Snežna sova živi na Antarktiki. Zaradi svojega belega perja je na snegu skoraj nevidna. Tako skrita preži na svoj plen.

6.3. Grizli

Grizli je zelo divji medved. Čeprav je dovolj močan, da bi lahko ubijal velike živali, hrani se večinoma z ribami.

6.4. Los

Los je največji predstavnik jelenov. S široko razprtimi kopiti in dolgimi nogami se lahko prebija po visokem snegu in blatni zemlji.

6.5. Karibu

Karibu je velik severni jelen, ki se potepa po severni Kanadi in Aljaski. Samci se z glasnim rjoventjem poženejo v boj z rogovi in se potegujejo za naklonjenost samic.

6.6. Arktični zajec

Arktični zajec z močnimi zadnjimi nogami poskakuje po tundri. Bel zimski kožušček mu pomaga, da se skriva v snegu.

7. ALJAŠKI MALAMUT

7.1. Zgodovina

Aljaškega Malamuta so imenovali kralj delavnih psov, vendar pa so nekateri spodbijali ta naslov in se niso strinjali zaradi svojih priljubljenih pasem. Njegova moč in vztrajnost za dolgo in naporno vleko tovora se ne more primerjati z nobeno drugo pasmo. Ime malamut izvira po Inuitskem (eskimskem) plemenu Mhalemuton, ki je živelo ob reki Anvik na Aljaski. Če ruski car Aleksander 11., ne bi prodal Aljaske zaradi prazne državne blagajne, bi bila danes to ruska pasma, tako pa je ameriška. Pleme Mhalemutov je cenilo svoje pse in zanje skrbelo z veliko pozornostjo za razliko od drugih plemen te arktične pokrajine. Čeprav se zgodovina malamuta odseva daleč nazaj v zgodovino, ta ni zavita v meglo, kot je za ostale pristne pasme. V polarnem mrazu so bili malamuti edine živali, ki so jih uporabljali za prevažanje in so preživele. Pasma se skozi proces naravne selekcije in po veliko človeških generacijah razvila in tako postala primerna za eskimske potrebe. Malamut ima grobo in debelo dlako, njegova volkasta poddlaka pa ga ščiti v ostrih zimskih dnevih, prav tako pa je primerna za letočno življenje na prostem. Malamute so Inuiti uporabljali tudi pri lovu na tjujenje in za gonjo severnih medvedov, predvsem pa so jih uporabljali za vleko. Velika je verjetnost, da so malamuti potovali v zgodnjih polarnih ekspedicije – Peary, Cook, Byrb. Na tisoče brezimnih, pozabljenih vlečnih psov je prekrilo obširne razdalje Aljasko dolgo pred mrzlico v 20. stoletju, zanesljivo so bili to predhodniki današnjih odobrenih pasem. Aljaški Malamut je pes visoko cenjenih karekeristik, to pa sta predvsem ljubezen do dela in ljudi.

7.2. Opis pasme

Prihaja iz Združenih držav Amerike. Pojavil se je že v starem veku. Za prvotno uporabo so ga uporabljali za vleko sani ali lovca. Danes pa je uporaben še, kot družabnik ali za tekmovanje s sanmi. Njegova življenjska doba je okrog 12 let, tehta tudi 39 – 56 kg, visok pa je 58 – 71 cm. Njegova koža je zelo pisana, saj vsebuje kar nekaj barv : črna in bela tjujenja, siva in bela volčja, ... Čeprav je aljaški malamut podoben volku, je prijazen pes. Ni povsem zanesljiv, vendar se rad otrese ponosnega videza in se prepusti igri z otroki ali psi, ki jih pozna. Je izjemno močan in vztrajen pes z globokimi prsmi. V Kanadi in ZDA je priljubljen, kot spremljevalec. Potrebuje veliko gibanja in izkazal se je, kot dober tekmovalni vlečni pes.

8. JEZERA

Med ene zanimivejših ogledov bo spadal tudi obisk majhne vasice Carcross. Tukaj živijo predvsem Indijanci in nekaj potepuških malamutov. Leži ob cesti, ki povezuje pristanišče Skagway na Aljaski z notranjostjo Yukona. Poleg trgovine in majhnega hotela premorejo celo letališče, ki leži le kakih 100 m stran od velikanskega jezera Tagsih Lake. Prav zaradi tega tukaj živijo predvsem od ribolova, saj je jezero zelo bogato z ribami in podobnim plavajočim življenjem. Dobrih deset kilometrov severno od Carcrossa leži Spirit Lake, ob katerim je majhen kamp. Jezero je zelo zanimivo, saj je polovica povsem plitva. Voda ni globlja od enega metra, zato je tudi precej topla, vsaj za tukajšnje razmere. Torej, če bo voda primerna se bomo lahko tudi ohladili. Barva te vode je čudovita zelena, obala jezera pa je poraščena z gostimi smrekami. To bo sicer tudi naša zadnja postojanka pred odhodom domov.

9. VIRI IN LITERATURA

1. VELIKI SLIKOVNI ATLAS SVETA, Richard Kemp, založba Mladinska knjiga, Ljubljana 1992
2. INTERNET, [www. Matkurja. com](http://www.Matkurja.com), Matjaž Gašpirc, Miha Borovnik
3. MOJE PRVO ČUDOVITO RAZISKOVANJE SVETA, Jože Plešej, Peter Miklič, Ana Razberger, Multimedija, DZS d.d., Ljubljana 1997 (CD)